

METODOLOŠKO POJASNILO

Teja Zupančič

PRIHODI IN PRENOČITVE TURISTOV

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Prihodi in prenočitve turistov, Slovenija, mesečno (Prva objava)
- Prihodi in prenočitve turistov, podrobni podatki, Slovenija, letno (elektronska objava)

Februar 2023

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	6
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	9
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	10
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	11

1 NAMEN

Namen objavljanja podatkov o prihodih in prenočitvah turistov ter o zmogljivostih turističnih nastanitvenih obratov je spremljanje turistične dejavnosti v Sloveniji. Na podlagi izsledkov statističnega raziskovanja objavljamo temeljne kazalnike o razvitosti slovenskega turizma, ki jih uporabljamo za analiziranje turistične dejavnosti v Sloveniji.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Uredba (EU) Evropskega parlamenta in Sveta o evropski statistiki turizma, št. 692/2011 (CELEX: 32011R0692)
- Zakon o prijavi prebivališča (Uradni list RS, št. 52/16)
- Pravilnik o prijavi in odjavi gostov (Uradni list RS, št. 75/16)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je nastanitveni obrat ter prihod in prenočitev turista.

Nastanitveni obrati so prikazani po skupinah nastanitvenih obratov in po vrstah turističnih občin (mesečno in letno) ter dodatno po statističnih regijah, "turističnih makro destinacijah" in občinah (letno).

Prihodi in prenočitve turistov so prikazani po skupinah nastanitvenih obratov, po vrstah turističnih občin, po občinah, po statističnih regijah in po državi prebivališča turista (mesečno in letno) ter dodatno po "turističnih makro destinacijah" (letno). Na podlagi teh podatkov pa so izračunani tudi izbrani turistični kazalniki.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

V raziskovanje so zajeti gostinski in drugi obrati za nastanitev turistov. V Sloveniji je bil 1. decembra 2017 vzpostavljen enoten register vseh (turističnih) nastanitvenih obratov, imenovan Register nastanitvenih obratov (RNO), ki ga upravlja Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJ PES). To pomeni, da ima Statistični urad Republike Slovenije (SURS) pri raziskovanju mesečne nastanitvene statistike na voljo ustrezne administrativne vire, ki omogočajo popolno in sprotno zajetje vseh nastanitvenih obratov.

Gre za popoln zajem enot v opazovanje: v statistično raziskovanje so zajeti vsi nastanitveni obrati, ki delujejo po [Zakonu o gostinstvu \(ZGos\)](#) in so vpisani v

Register nastanitvenih obratov. V register so vpisani hoteli, moteli, penzioni, prenočišča, gostišča, hotelska in apartmajska naselja, planinski in drugi domovi ter kampi, prostori za goste pri sobodajalcih, kmetije, ki gostom nudijo nastanitev, in marine.

V raziskovanju so zajeti vsi prihodi in prenočitve domačih in tujih turistov, ki se ob prihodu registrirajo v nastanitvenem obratu. Izvajalci nastanitvene dejavnosti oziroma gostitelji te podatke sporočajo prek sistema za elektronsko sporočanje podatkov, eTurizem, ki ga prav tako upravlja AJ PES.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo mesečno.

Statistični urad Republike Slovenije pridobi podatke za raziskovanje »Prihodi in prenočitve turistov« (TU/M) iz dveh virov: podatke o nastanitvenih obratih in izvajalcih nastanitvene dejavnosti iz RNO, podatke o prihodih in prenočitvah turistov ter o razpoložljivosti in zasedenosti nastanitvenih zmogljivosti pa prek sistema eTurizem. Izvajalci nastanitvene dejavnosti oziroma gostitelji dnevno sporočajo podatke o turistih (gostih) in njihovih prenočitvah, in sicer najpozneje 12 ur po prihodu turista. Podatke o obratovanju, prodanih nedeljivih enotah, številu dni, ko je bil nastanitveni obrat odprt, in podatke o številu ležišč sporočajo nastanitveni obrati mesečno za pretekli mesec (prav tako prek sistema eTurizem).

6 DEFINICIJE

Turizem je splet dejavnosti oseb, ki potujejo in bivajo v kraju zunaj svojega običajnega okolja zaradi preživljanja prostega časa, sprostitev, poslov ali iz drugih razlogov, in sicer najmanj en dan (z najmanj eno prenočitvijo), vendar ne več kot eno leto (365 dni) brez prekinitve.

Turist je oseba, ki potuje zaradi preživljanja prostega časa, sprostitev, poslov ali iz drugih razlogov, vendar ne zaradi zaslužka (turist ne prejme plačila, nagrade), in ki prenoči vsaj eno noč (vendar zaporedno ne več kot 365-krat) v gostinskem ali kakem drugem nastanitvenem obratu v kraju zunaj svojega običajnega okolja.

Ker turista vpišejo (registrirajo) ob prihodu v vsakem nastanitvenem obratu, v katerem se nastani, se lahko zgodi, da je med svojim bivanjem v kakem kraju/kaki državi registriran tudi večkrat. Zato prikazujemo podatke o številu prihodov turistov.

Domači turist je oseba s stalnim bivališčem v Sloveniji, ki zaradi preživljanja prostega časa, sprostitev, poslov ali iz drugih razlogov začasno prebiva v kakem drugem kraju v Sloveniji in ki vsaj enkrat (vsaj eno noč) prenoči v gostinskem ali kakem drugem nastanitvenem obratu v tem kraju.

Tuji turist je oseba, ki pride iz tujine in se zaradi preživljanja prostega časa, sprostitev, poslov ali iz drugih razlogov začasno nastani v kakem kraju v Sloveniji in ki vsaj enkrat prenoči (vsaj eno noč) v gostinskem ali kakem drugem nastanitvenem obratu v tem kraju. Tujim turistom določamo nacionalno pripadnost po državi prebivališča (pri čemer izhajamo iz predpostavke, da je država prebivališča enaka državi državljanstva, ki je bila zabeležena ob prijavi turista v nastanitvenem obratu).

Prihodi turistov v nastanitveni obrat so opredeljeni s številom oseb, ki prispejo v nastanitveni obrat in se tam prijavijo. Upoštevajo se vse osebe ne glede na starost (tudi otroci, za katere so prenočitve brezplačne).

Za prenočitev se šteje vsaka noč, ki jo turist dejansko preživi v nastanitvenem obratu (prespi ali se tam le zadržuje), in tudi noč, ko je tam le prijavljen (njegova fizična navzočnost ni nujna).

Indeks prihodov turistov meri dinamiko prihodov domačih in tujih turistov. Na mesečni ravni objavljamo indekse s premično osnovo ali periodične indekse (mesec glede na isti mesec prejšnjega leta, vsoto mesecev leta glede na vsoto istih mesecev prejšnjega leta).

Indeks prenočitev turistov meri dinamiko prenočitev domačih in tujih turistov. Na mesečni ravni objavljamo indekse s premično osnovo ali periodične indekse (mesec glede na isti mesec prejšnjega leta, vsoto mesecev leta glede na vsoto istih mesecev prejšnjega leta).

Povprečna doba bivanja turista v nastanitvenem obratu se izračunava kot koeficient med številom prenočitev in številom prihodov turistov:

$$\frac{\text{\textit{število prenočitev}}}{\text{\textit{število prihodov}}}$$

Register nastanitvenih obratov (RNO) je javna zbirka podatkov o nastanitvenih obratih. V RNO se morajo prijaviti vsi izvajalci nastanitvene dejavnosti (to so vsi gostinci, sobodajalci, kmetje in upravljavci marin, ki nudijo gostom nastanitev v nastanitvenih obratih in so vpisani v Poslovni register Slovenije). RNO upravlja AJPES.

eTurizem je sistem za sporočanje podatkov o turistih in njihovih prenočitvah za namene vodenja evidence gostov, spremljanja obračuna turistične takse ter za sporočanje podatkov za statistične namene.

Nastanitvene zmogljivosti izražamo s številom sob in ležišč, ki so na voljo turistom v posameznih mesecih. Pri ležiščih upoštevamo stalna in pomožna ležišča.

Nastanitvene zmogljivosti se na letni ravni prikazujejo kot seštevek največjega števila ležišč, ki so bila v posamezni enoti turistom na voljo celo leto.

Podatek **število nedeljivih enot** je število razpoložljivih (nedeljivih) enot, ki se oddajajo v nastanitvenem obratu. Enota pomeni v tej zvezi nedeljivo najemno celoto (to pomeni, da se oddaja v celoti). Za eno (nedeljivo) enoto se štejejo:

soba, apartma, kočica, bungalov, hiša, prostor ali prostor za kampiranje, privez za plovila.

Stalna ležišča so tista, ki so redno pripravljena za oddajanje turistom. Med stalna ležišča štejemo tudi skupna ležišča v planinskih domovih in kočah.

Pomožna ležišča so ležišča, ki so namenjena le za povečanje udobja gostov (kavči, divani ipd.), in preostala dodatna ležišča, s katerimi se dopolnjujejo zmogljivosti v sezoni ali na željo turistov.

Stopnja neto zasedenosti ležišč je izražena v odstotkih in se lahko izračunava za vsa ležišča (stalna in pomožna) po naslednji formuli:

$$\frac{\text{število prenočitev} \times 100}{\text{število ležišč} \times \text{število dni}}$$

Stopnja neto zasedenosti nedeljivih enot je izražena v odstotkih in se izračunava po naslednji formuli:

$$\frac{\text{število prodanih nedeljivih enot} \times 100}{\text{število nedeljivih enot} \times \text{število dni}}$$

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Gostinski obrati se po vrsti in kakovosti ponudbe razvrščajo v vrste in kategorije. Gostinski nastanitveni obrati so po Zakonu o gostinstvu (Uradni list RS, št. 93/07) razporejeni v naslednje **vrste gostinskih nastanitvenih obratov**: hoteli, moteli, penzioni, prenočišča, gostišča, hotelska in apartmajska naselja, planinski in drugi domovi in kampi. Gostinsko dejavnost pa lahko opravljajo tudi sobodajalci, kmetije, fizične osebe in upravljalci marin, če izpolnjujejo pogoje, določene v prej omenjenem zakonu.

Po Pravilniku o kategorizaciji nastanitvenih obratov (Uradni list RS, št. 22/18) so **nastanitveni obrati razvrščeni v naslednje skupine**: hoteli, moteli, penzioni in gostišča, kampi, apartmaji (počitniška stanovanja in počitniške hiše), sobe, kmetije z nastanitvijo in marine. Vse našteje vrste nastanitvenih obratov morajo biti po prej navedenem pravilniku kategorizirane; njihova kategorija, za katero izpolnjujejo vse predpisane pogoje, je označena z različnim številom zvezdic ali – pri kmetijah z nastanitvijo – z različnim številom jabolk; število zvezdic ali jabolk izraža stopnjo kakovosti ponudbe.

Poleg podatkov o naštetih nastanitvenih obratih, za katere je obvezna kategorizacija, zbiramo tudi podatke o nastanitvenih obratih, ki se ne razvrščajo v kategorije po prej omenjenem pravilniku; taki obrati so mladinski hoteli,

planinski domovi in kočje, počitniški domovi, drugi nastanitveni obrati in začasne nastanitvene zmogljivosti (zmogljivosti študentskih domov in internatov, ki so med počitnicami na voljo turistom).

Skupine nastanitvenih obratov. Nastanitvene obrate razvrščamo v naslednje skupine:

- hoteli in podobni obrati:
 - hoteli,
 - moteli,
 - penzioni,
 - gostišča,
 - prenočišča;
- kampi;
- drugi nastanitveni obrati:
 - apartmajska naselja,
 - turistične kmetije z nastanitvijo,
 - mladinski hoteli,
 - zasebne sobe, apartmaji in hiše,
 - planinski domovi in kočje,
 - počitniški domovi,
 - drugi nastanitveni obrati,
 - začasne nastanitvene zmogljivosti in marine.

Mladinski hoteli so kot vrsta nastanitvenega obrata uvrščeni v klasifikacijo vrst nastanitvenih obratov od leta 2010, v obdobju 2008–2009 so bili razvrščeni različno (med različne vrste nastanitvenih obratov): med prenočišča, zasebne sobe, apartmaje in hiše ali med otroške in mladinske počitniške domove.

Vrste turističnih občin. Občine razvrščamo glede na uporabljena statistična merila v naslednje skupine:

- *zdraviliške občine* (to so občine, v katerih so zdraviliškoturistična središča, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje, da pridobijo status državno verificiranega zdravilišča in se vključijo v javno zdravstveno mrežo Slovenije);
- *gorske občine* (občine, ki so pretežno v območju alpskih gorstev, Julijskih Alp, Kamniško-Savinjskih Alp in Karavank ali na območju Pohorja);
- *obmorske občine* (to so občine vzdolž morske obale);
- *glavno mesto (Slovenije), Ljubljana*;
- *mestne občine*;
- *druge občine* (to so preostale občine, ki jih ne moremo uvrstiti v nobeno izmed prej navedenih skupin).

Ker je nekatere občine mogoče razvrstiti v več prej navedenih kategorij, smo pri razvrstitvi morali upoštevati nekaj izjem. Natančna razvrstitev turističnih občin je prikazana na spletnih straneh Statističnega urada RS (Klasje – Klasifikacija: [eTUR_VrsteOBCIN – Vrste turističnih občin za nastanitveno statistiko](#)).

Statistične regije. Na podlagi Klasifikacije statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji (NUTS) Slovenijo razdelimo na tri ravni. Na ravni NUTS 1 Slovenija nastopa kot enotna regija, na ravni NUTS 2 je razdeljena na dve kohezijski regiji (vzhodna Slovenija in zahodna Slovenija), na ravni NUTS 3 pa je razdeljena na 12 statističnih regij. To so pomurska, podravska, koroška, savinjska, zasavska, posavska, jugovzhodna Slovenija, primorsko-notranjska, osrednjeslovenska, gorenjska, goriška in obalno-kraška regija. Natančna razvrstitev slovenskih občin v statistične regije je prikazana na spletnih straneh Statističnega urada RS (Klasje – Klasifikacija: [NUTS_SKTE - Šifrant kohezijskih regij, statističnih regij, občin in naselij](#)).

»Turistične makro destinacije«. Slovenska turistična organizacija (STO) je za potrebe uresničevanja strategije trajnostne rasti slovenskega turizma razdelila ozemlje Slovenije na štiri zemljepisno zaokrožene enote, ki jih je poimenovala »turistične makro destinacije«, in vsaki določila tudi ime. Ta so: »Alpska Slovenija«, »Ljubljana & Osrednja Slovenija«, »Mediterska & Kraška Slovenija«, »Termalna Panonska Slovenija«. V posamezno izmed njih so uvrščene občine, ki si delijo enako ali podobno turistično ponudbo oziroma produkte. Natančna razvrstitev slovenskih občin v »turistične makro destinacije« je objavljena na spletnih straneh Statističnega urada RS (Klasje – Klasifikacija: [eTUR Makrodest – Šifrant »turističnih makro destinacij« za nastanitveno statistiko](#)).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili s kombinacijo sistematskih popravkov, individualnih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov smo uporabili metodo logičnega vstavljanja, metodo notranjega darovalca in metodo zgodovinskih vrednosti.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

7.3 INDEKSI

Indeks prihodov turistov meri dinamiko prihodov domačih in tujih turistov. Na mesečni ravni objavljamo indekse s premično osnovo ali periodične indekse (mesec glede na isti mesec prejšnjega leta, vsoto mesecev leta glede na vsoto istih mesecev prejšnjega leta).

Indeks prenočitev turistov meri dinamiko prenočitev domačih in tujih turistov. Na mesečni ravni objavljamo indekse s premično osnovo ali periodične indekse (mesec glede na isti mesec prejšnjega leta, vsoto mesecev leta glede na vsoto istih mesecev prejšnjega leta).

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

Podatek, ki je statistično zaščiten zaradi varovanja zaupnosti poročevalskih enot, nadomestimo z znamenjem »z«.

Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah smo do leta 2023 objavljali začasne podatke najpozneje 25 dni po referenčnem mesecu v objavi »Prihodi in prenočitve turistov, Slovenija, mesečno«, končne mesečne podatke o nastanitvenih zmogljivostih in turističnem prometu pa v podatkovni bazi SiStat (Turizem – [Nastanitve turistov](#)).

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <https://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

Z januarjem 2023 podatki raziskovanja »Prihodi in prenočitve turistov, mesečno« niso več predmet načrtovanega revidiranja, saj ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, zato bomo tako v objavi kot v podatkovni bazi SiStat objavljali končne mesečne podatke najpozneje 25 dni po referenčnem obdobju.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [Turizem](#) – Nastanitve turistov. Objavljajo se absolutni podatki in deleži.
- Prva objava (Turizem, Nastanitve turistov): »Prihodi in prenočitve turistov, Slovenija, mesečno«. Objavljajo se absolutni podatki, deleži in indeksi.
- Elektronska objava (Turizem, Nastanitve turistov): »Prihodi in prenočitve turistov, podrobni podatki, Slovenija, (leto)«. Objavljajo se absolutni podatki, deleži in indeksi.
- [Statøpis](#)
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije
- Organizacija združenih narodov (OZN)
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Prvi prelom v časovni vrsti je nastal v 2008, in sicer zaradi prve spremembe v metodologiji tega statističnega raziskovanja. Poglavitne razlike med prejšnjo in novo metodologijo so bile naslednje: uvedba drugačnega načina priprave okvira opazovanih enot; uvedba vstavljanja podatkov za enote, ki podatkov ne sporočijo pravočasno; uvedba praga zajetja za mesečno sporočanje podatkov. Vpeljan je bil tudi drugačen način objavljanja podatkov.

Drugič je bila metodologija tega raziskovanja spremenjena v 2018. Ponovno je bil spremenjen način priprave okvira opazovanih enot (popolno zajetje); ukinjen je bil prag zajetja za mesečno sporočanje podatkov; podatki se zajemajo iz administrativnih virov. Vpeljan je bil tudi drugačen način objavljanja podatkov.

Podatki, ki se nanašajo na mesece do decembra 2017 in ki so bili pripravljani po prejšnjih metodologijah, so v podatkovni bazi SiStat zdaj na voljo v arhivu (Turizem – Nastanitve turistov – Nastanitvena statistika, mesečni podatki arhiv *in* Turizem – Nastanitve turistov – Nastanitvena statistika, letni podatki arhiv).

Čeprav se statistično raziskovanje Prihodi in prenočitve turistov izvaja od 2018 po novi metodologiji in na podlagi novih podatkovnih virov, je podatke o prihodih in prenočitvah turistov ter turističnih nastanitvenih zmogljivostih za leta od 2018 dalje vseeno mogoče primerjati s podatki za obdobje 2010–2017, ker smo te podatke prav zaradi možnosti primerjave preračunali ali in na novo ocenili skladno z opisano zadnjo prenovo metodologije raziskovanja, uvedeno v letu 2018 (zajem nastanitvenih obratov je po novem popoln tudi na mesečni ravni). Preračun podatkov za 2017 je bil izveden na mikroravni; za manjkajoči del populacije je bil izveden s postopki vstavljanja podatkov na ravni posameznih enot (nastanitvenih obratov). Ocene za obdobje 2010–2016 pa so bile izvedene na makroravni, in sicer s pomočjo ustreznega modela (agregati na najnižji ravni posameznih domen).

Podatki za leto 2018 in preračunani letni ter mesečni podatki za obdobje 2010–2017 po metodologiji, uvedeni v letu 2018, so na voljo v podatkovni bazi SiStat (Turizem – Nastanitve turistov).

Z januarjem 2022 se je občina Krško v klasifikaciji [Vrste turističnih občin za nastanitveno statistiko](#) uvrstila med »mestne občine«, saj je uradno pridobila tak status. Zmogljivosti ter prihodi in prenočitve v turističnih nastanitvenih obratih v tej občini so zato od januarja 2022 upoštevani v skupini mestnih občin, in ne več v skupini »druge občine«.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Metodološka pojasnila:
 - Prihodi in prenočitve turistov

področje: Turizem, podpodročje: Nastanitve turistov

- Metodološko opozorilo